

1.1. HET ZELFBEOORDELINGSINSTRUMENT GEBRUIKEN

Het instrument bestrijkt in drie secties drie belangrijke processen:

- selectie van inschrijvers (werkblad 1 van de spreadsheet);
- tenuitvoerlegging van de projecten door de begunstigden, met speciale aandacht voor openbare aanbestedingen en arbeidskosten (werkblad 2);
- certificering van kosten door de MA en betalingen (werkblad 3).

Deze drie secties bevatten de specifieke risico's, welke zijn genummerd (bv. SR1, SR2 enz.). Elke sectie wordt voorafgegaan door een voorblad, waarop alle specifieke risico's worden vermeld die relevant zijn voor de betreffende sectie.

De MA wordt bovendien geadviseerd om de frauderisico's in verband met de direct door haar beheerde openbare aanbestedingen te beoordelen, bv. in de context van technische bijstand (sectie 4 over onderhandse gunningen). Indien de MA geen openbare aanbesteding houdt waarvoor een frauderisicobeoordeling vereist is, hoeft sectie 4 niet te worden ingevuld.

Noot: uitsluitend de gele cellen moeten door het zelfbeoordelingsteam worden ingevuld.

RISICOBESCHRIJVING

Om het team te helpen, is in het instrument vooraf al een aantal risico's beschreven. Deze vooraf beschreven risico's moeten allemaal door het team worden beoordeeld, maar als daarnaast nog andere risico's worden geïdentificeerd, kunnen er rijen worden toegevoegd.

De volledige risicobeschrijving is te vinden op het voorblad (voor de secties 2 en 4) of onder het specifieke risico (voor de secties 1 en 3).

Titel van kolom	Richtsnoeren
Risicoref.	<p>Een unieke risicoreferentiecode. De letters verwijzen naar de sectie waarmee het risico verband houdt (SR = Selectie van begunstigden, IR = Implementatie en monitoring, CR = Certificering en betaling en PR = Onderhandse gunningen door de MA) en het nummer is het sequentiële identificatienummer.</p> <p>Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde risico's.</p>

Titel van risico	Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde risico's.
Risicobeschrijving	Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde risico's.
Wie is betrokken bij het risico?	Hier worden de gegevens genoemd van de instanties waartoe de bij het plegen van fraude betrokken personen of actoren horen, bv. managementautoriteit, uitvoerende instanties, certificeringsautoriteit, begunstigden, derde partijen. Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde risico's.
Is het risico intern (binnen de MA), extern of het resultaat van collusie?	Hier wordt aangegeven of de fraude intern (uitsluitend binnen de managementautoriteit), extern (uitsluitend binnen een van de instanties buiten de managementautoriteit) of het resultaat van collusie (waarbij een of meer van de instanties betrokken zijn) zou zijn. Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde risico's.

2. DE VIJF HOOFDSTAPPEN IN DE ZELFBEOORDELING

2.1. Brutorisico

Het brutorisico betreft het risiconiveau **voordat rekening wordt gehouden** met het effect van **bestaande of geplande** controles. De kwantificering van een risico bestaat doorgaans uit een combinatie van de '**waarschijnlijkheid**' van het risico – d.w.z. hoe waarschijnlijk het is dat de gebeurtenis zich zal voordoen – en het '**gevolg**' van het risico – d.w.z. de gevolgen die de gebeurtenis heeft, zowel in financieel als in niet-financieel opzicht. Om consistentie van de beoordelingen te waarborgen, moet een **tijdshorizon** worden vastgesteld wanneer de waarschijnlijkheid wordt bepaald; in dit geval moet de tijdshorizon de programmeringsperiode van zeven jaar zijn.

Titel van kolom	Richt snoeren															
Gevolg van risico (BRUTO)	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score voor het gevolg van het risico van 1 tot 4 selecteren op basis van het gevolg dat het risico zou hebben als het zich zou voordoen, volgens de volgende criteria:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputatie</th> <th>Op doelstellingen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Beperkt gevolg</td> <td>Extra werk dat andere processen vertraagt</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Klein gevolg</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers</td> <td>Strategische doelstelling in gevaar</td> </tr> </tbody> </table>		Reputatie	Op doelstellingen	1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt	2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd	3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd	4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar
	Reputatie	Op doelstellingen														
1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt														
2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd														
3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd														
4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar														

Waarschijnlijkheid van risico (BRUTO)	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score voor de waarschijnlijkheid van het risico van 1 tot 4 selecteren op basis van de waarschijnlijkheid dat het risico zich in de programmeringsperiode van zeven jaar zal voordoen, volgens de volgende criteria:</p> <table border="1" data-bbox="560 360 1077 490"> <tr> <td>1</td> <td>Zal zich bijna nooit voordoen</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Zal zich zelden voordoen</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Zal zich soms voordoen</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Zal zich vaak voordoen</td> </tr> </table>	1	Zal zich bijna nooit voordoen	2	Zal zich zelden voordoen	3	Zal zich soms voordoen	4	Zal zich vaak voordoen
1	Zal zich bijna nooit voordoen								
2	Zal zich zelden voordoen								
3	Zal zich soms voordoen								
4	Zal zich vaak voordoen								
Totale score van risico (BRUTO)	<p>Deze cel wordt automatisch berekend uit de gegevens die zijn ingevoerd onder 'Gevolg van risico' en 'Waarschijnlijkheid van risico'. De totale score wordt als volgt geklasseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Toelaatbaar (Groen) • 4 – 6 – Significant (Oranje) • 8 – 16 – Kritiek (Rood) 								

2.2. Bestaande risicobeperkende controles

In het instrument is vooraf een aantal voorgestelde preventieve controles gedefinieerd. **Deze controles zijn slechts voorbeelden** en kunnen door het beoordelingsteam worden verwijderd als de controles niet bestaan; tevens kunnen er rijen worden toegevoegd als er aanvullende controles bestaan die het geïdentificeerde risico tegengaan. **Het kan voorkomen dat een controle die op het betreffende moment is toegewezen aan één bepaald risico, ook relevant is voor andere risico's – in dergelijke gevallen kunnen de controles meerdere keren worden herhaald. De exercitie kan in het bijzonder worden vergemakkelijkt door een eenvoudige verwijzing te maken naar de bestaande controles die worden beschreven en/of in een lijst worden vermeld in bv. de beschrijving van het beheers- en controlesysteem, de bedrijfsprocessen en handleidingen.**

Titel van kolom	Richtsnoeren
Controleref.	<p>Een unieke controlereferentiecode. De nummers zijn voor elk risico opeenvolgend toegewezen, bv. controles voor risico SR1 beginnen bij SC 1.1, controles voor IR2 beginnen bij IC 2.1.</p> <p>Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde controles.</p>
Beschrijving van controle	<p>Deze cel hoeft alleen te worden ingevuld voor nieuw toegevoegde controles.</p>
Hebt u bewijs van de uitvoering van deze controle?	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu 'Ja' of 'Nee' selecteren om aan te geven of de uitvoering van de controle al dan niet wordt gedocumenteerd. Bijvoorbeeld: bewijs van goedkeuring wordt gedocumenteerd door een handtekening, en de controle is dus zichtbaar.</p>
Test u deze controle regelmatig?	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu 'Ja' of 'Nee' selecteren om aan te geven of de uitvoering van de controle wel of niet regelmatig wordt getest. De werking kan worden getest door een interne of externe audit of een ander monitoringsysteem.</p>

<p>Hebt u vertrouwen in de doeltreffendheid van deze controle?</p>	<p>Het risicobeoordelingsteam moet, deels op basis van de antwoorden op de vorige twee vragen, aangeven hoeveel vertrouwen het heeft in de doeltreffendheid van de controles in het beperken van het geïdentificeerde risico (hoog, gemiddeld, laag). Als er geen bewijs is van de controle of als deze niet wordt getest, zal het vertrouwen laag zijn. Als er geen bewijs is van de controle, is het duidelijk dat de controlemaatregel niet kan worden getest.</p>
<p>Effect van de gecombineerde controles op het GEVOLG van risico, rekening houdend met betrouwbaarheidsniveaus</p>	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score van -1 tot -4 selecteren om aan te geven in welke mate het gevolg van het risico volgens het team door de bestaande controles is afgenomen. Controles die fraude opsporen, verkleinen het gevolg van fraude, omdat ze laten zien dat de interne controlemechanismen werken.</p>
<p>Effect van de gecombineerde controles op de WAARSCHIJNLIJKHEID van risico, rekening houdend met betrouwbaarheidsniveaus</p>	<p>Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score van -1 tot -4 selecteren om aan te geven in welke mate de waarschijnlijkheid van het risico volgens het team door de bestaande controles is afgenomen. Controles die fraude opsporen, verkleinen slechts indirect de waarschijnlijkheid van fraude.</p>

2.3. Nettorisico

Het nettorisico betreft het niveau van het risico **nadat rekening is gehouden** met het effect van de **bestaande** controles en hun doeltreffendheid, d.w.z. de situatie zoals deze op het betreffende moment is.

Titel van kolom	Richtsnoeren															
Gevolg van risico (NETTO)	<p>Deze cel wordt automatisch berekend door het effect van de gecombineerde bestaande risicobeperkende controles in mindering te brengen op het gevolg van het BRUTOrisico. Het resultaat dient aan de hand van de volgende criteria te worden beoordeeld om te bevestigen dat de beoordeling nog steeds redelijk is:</p> <table border="1" data-bbox="625 683 1257 1245"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputatie</th> <th>Op doelstellingen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Beperkt gevolg</td> <td>Extra werk dat andere processen vertraagt</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Klein gevolg</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers</td> <td>Strategische doelstelling in gevaar</td> </tr> </tbody> </table>		Reputatie	Op doelstellingen	1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt	2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd	3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd	4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar
	Reputatie	Op doelstellingen														
1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt														
2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd														
3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd														
4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar														
Waarschijnlijkheid van risico (NETTO)	<p>Deze cel wordt automatisch berekend door het effect van de gecombineerde bestaande risicobeperkende controles in mindering te brengen op de waarschijnlijkheid van het BRUTOrisico. Het resultaat dient aan de hand van de volgende criteria te worden beoordeeld om te bevestigen dat de beoordeling nog steeds redelijk is:</p> <table border="1" data-bbox="625 1458 1142 1585"> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Zal zich bijna nooit voordoen</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Zal zich zelden voordoen</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Zal zich soms voordoen</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Zal zich vaak voordoen</td> </tr> </tbody> </table>	1	Zal zich bijna nooit voordoen	2	Zal zich zelden voordoen	3	Zal zich soms voordoen	4	Zal zich vaak voordoen							
1	Zal zich bijna nooit voordoen															
2	Zal zich zelden voordoen															
3	Zal zich soms voordoen															
4	Zal zich vaak voordoen															
Totale score van risico (NETTO)	<p>Deze cel wordt automatisch berekend uit de waarden van 'Gevolg van risico' en 'Waarschijnlijkheid van risico'. De totale score wordt als volgt geklasseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Toelaatbaar (Groen) • 4 – 6 – Significant (Oranje) • 8 – 16 – Kritiek (Rood) 															

2.4. Actieplan voor de invoering van doeltreffende en proportionele fraudebestrijdingsmaatregelen

Titel van kolom	Richtsnoeren
Geplande aanvullende controle	Hier dient een volledige beschrijving te worden gegeven van de geplande controles/doeltreffende en proportionele fraudebestrijdingsmaatregelen. Hoewel paragraaf 5 van de richtsnoer algemene beginselen en methoden uiteenzet om fraude te bestrijden, verschaft bijlage 2 voor elk geïdentificeerd risico de aanbevolen risicobeperkende controles.
Verantwoordelijke persoon	Hier dient een verantwoordelijke persoon (of functie) voor de geplande controles te worden vermeld. Deze persoon moet ermee instemmen de verantwoordelijkheid voor de controle op zich te nemen en verantwoordingsplichtig te zijn voor de invoering en de doeltreffende werking van de controle.
Uiterste uitvoeringsdatum	Hier dient een uiterste datum voor de uitvoering van de nieuwe controle te worden vermeld. De verantwoordelijke persoon moet met deze uiterste datum instemmen en is verantwoordelijk voor invoering van de nieuwe controle vóór deze datum.
Effect van de gecombineerde geplande aanvullende controles op het GEVOLG van risico	Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score van -1 tot -4 selecteren om aan te geven in welke mate het gevolg van het risico volgens het team door de geplande controles zal afnemen.
Effect van de gecombineerde geplande aanvullende controles op de WAARSCHIJNLIJKHEID van risico	Het risicobeoordelingsteam moet in het dropdownmenu een score van -1 tot -4 selecteren om aan te geven in welke mate de waarschijnlijkheid van het risico volgens het team door de geplande controles zal afnemen.

2.5. Target-risico

Het streefrisico betreft het niveau van het risico **nadat rekening is gehouden** met het effect van de **bestaande en geplande** controles.

Titel van kolom	Richtsnoeren															
Gevolg van streefrisico	<p>Deze cel wordt automatisch berekend door het effect van de gecombineerde geplande risicobeperkende controles in mindering te brengen op het gevolg van het NETTORisico. Het resultaat dient aan de hand van de volgende criteria te worden beoordeeld om te bevestigen dat de beoordeling nog steeds redelijk is:</p> <table border="1" data-bbox="624 647 1256 1205"> <thead> <tr> <th></th> <th>Reputatie</th> <th>Op doelstellingen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Beperkt gevolg</td> <td>Extra werk dat andere processen vertraagt</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Klein gevolg</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn</td> <td>Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers</td> <td>Strategische doelstelling in gevaar</td> </tr> </tbody> </table>		Reputatie	Op doelstellingen	1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt	2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd	3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd	4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar
	Reputatie	Op doelstellingen														
1	Beperkt gevolg	Extra werk dat andere processen vertraagt														
2	Klein gevolg	Verwezenlijking van operationele doelstelling vertraagd														
3	Groot gevolg, bv. omdat de aard van de fraude bijzonder ernstig is of omdat er meerdere begunstigden bij betrokken zijn	Verwezenlijking van operationele doelstelling in gevaar of strategische doelstelling vertraagd														
4	Formeel onderzoek van belanghebbenden, bv. het parlement en/of negatieve pers	Strategische doelstelling in gevaar														
Waarschijnlijkheid van streefrisico	<p>Deze cel wordt automatisch berekend door het effect van de gecombineerde geplande risicobeperkende controles in mindering te brengen op de waarschijnlijkheid van het BRUTORisico. Het resultaat dient aan de hand van de volgende criteria te worden beoordeeld om te bevestigen dat de beoordeling nog steeds redelijk is:</p> <table border="1" data-bbox="624 1420 1142 1550"> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Zal zich bijna nooit voordoen</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Zal zich zelden voordoen</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Zal zich soms voordoen</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Zal zich vaak voordoen</td> </tr> </tbody> </table>	1	Zal zich bijna nooit voordoen	2	Zal zich zelden voordoen	3	Zal zich soms voordoen	4	Zal zich vaak voordoen							
1	Zal zich bijna nooit voordoen															
2	Zal zich zelden voordoen															
3	Zal zich soms voordoen															
4	Zal zich vaak voordoen															
Totale score van streefrisico	<p>Deze cel wordt automatisch berekend uit de gegevens die zijn ingevoerd onder 'Gevolg van risico' en 'Waarschijnlijkheid van risico'. De totale score wordt als volgt geklasseerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Toelaatbaar (Groen) • 4 – 6 – Significant (Oranje) • 8 – 16 – Kritiek (Rood) 															